Veiligheidsregio Utrecht

vru.nl

Aan de gemeentenraden van de deelnemende VRU-gemeenten

Datum	Uw kenmerk	Contactpersoon
15 april 2025	-	[redacted]
Onderwerp	**Ons kenmerk**	**Afdeling**
Uitnodiging zienswijze financiële stukken VRU	25.0000761	Bestuurlijke zaken

Geachte raad,

Hierbij ontvangt u de voorlopige jaarstukken VRU 2024, de ontwerpbegroting VRU 2026 en geactualiseerde begroting VRU 2025. De infographic van het jaaroverzicht VRU 2024 en het overzicht van de zienswijzen op de kadernota VRU 2026 zijn als bijlagen toegevoegd. De financiële stukken zijn op 24 maart 2025 unaniem vastgesteld door het algemeen bestuur. Wij nodigen u uit hierop uw zienswijze te geven. In deze brief geef ik graag een toelichting op de belangrijkste onderwerpen uit de financiële stukken.

Terugblik 2024
Wij zorgen elke dag voor de veiligheid van alle mensen die in de regio wonen en verblijven. Dat doen wij met onze centralisten op de 112-meldkamer, onze brandweermensen en onze collega's van risicobeheersing, crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio, in nauwe samenwerking met onze partners. Met bijna 2.400 betrokken collega's op 70 brandweerposten, werkplaatsen en op kantoor dragen wij samen bij aan de veiligheid in onze regio. Elke dag weer, steeds beter.

In 2024 zagen we de geopolitieke situatie snel veranderen. De risico's op grote ontwrichtingen nemen, mede hierdoor, ook in onze regio toe. Daarnaast zien we de uitdagingen van het overbelaste stroomnet en de waarschuwingen van de netbeheerders voor zeer langdurige stroom- en internetuitvallen de komende jaren. Daarnaast leidt klimaatveranderingen ertoe dat de kans op bijvoorbeeld natuurbranden en overstromingen toeneemt.

In 2024 ontving onze meldkamer 23.687 meldingen. Bij 7.239 incidenten moesten onze brandweermensen uitrukken. Ook in 2024 coördineerde de VRU regiobreed de gemeentelijke opvangplekken voor Oekraïense vluchtelingen. Daarnaast ondersteunden wij gemeenten in de crisisnoodopvang (CNO) van asielzoekers. De infographic in de bijlage geeft een beknopte weergave van het jaaroverzicht 2024.

Voorlopige jaarstukken VRU 2024
Het jaar 2024 wordt afgesloten met een positief resultaat vóór bestemming van € 7,3 miljoen (circa 5% van de begroting). Dit incidentele resultaat wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de hogere overheadvergoeding voor de tijdelijke taken die we op verzoek van het Rijk en gemeenten hebben opgepakt in de crisisnoodopvang (€ 2,3 miljoen) en lagere personeelskosten, onder andere door de uitwerking van de CAO 2024/2025 (€ 1,6 miljoen) en het langer openstaan

van vacatures als gevolg van de krappe arbeidsmarkt (€ 1,2 miljoen). In paragraaf 1.1 van de voorlopige jaarstukken VRU 2024 is een toelichting opgenomen op alle onderdelen, waaruit blijkt dat het resultaat grotendeels incidenteel van aard is.

Accountantscontrole
De accountantscontrole is nog niet volledig afgerond, maar we verwachten weer een accountantsverklaring met een goedkeurende strekking bij de jaarstukken. De rechtmatigheids-verklaring en de controleverklaring zullen worden opgenomen in de definitieve jaarstukken VRU 2024. Deze stukken worden na vaststelling door het algemeen bestuur op 7 juli 2025 naar de gemeenten verzonden.

Resultaatbestemming 2024
Het algemeen bestuur heeft besloten om € 4,8 miljoen van het incidentele positieve rekeningresultaat terug te storten naar de deelnemende gemeenten. De teruggave vindt plaats naar rato van de begrote bijdrage voor het gezamenlijke basistakenpakket in 2024. Bijlage 2 van de voorlopige jaarstukken VRU 2024 bevat een overzicht van de teruggave per gemeente.

Het resterende deel van het resultaat (€ 2,5 miljoen) wordt als volgt bestemd om een (incidentele) stijging van de gemeentelijke bijdrage in 2025 te voorkomen:

- Verhoging weerstandscapaciteit (€ 1,2 miljoen): om het weerstandsvermogen van de VRU op het gewenste niveau te brengen in relatie tot de huidige risico's, zoals opgenomen in de kadernota VRU 2026 en de tweede bestuurlijke rapportage VRU 2024, is een storting van € 1,2 miljoen in de algemene reserve noodzakelijk.
- Doorlopende activiteiten versterking crisisbeheersing (€ 0,2 miljoen): een aantal activiteiten die volgens de begroting in 2024 gepland waren, lopen door in 2025. Dit betreft € 0,2 miljoen aan (project)activiteiten voor de versterking van de crisisorganisatie die worden bekostigd uit de daarvoor bestemde (verhoging van de) rijksbijdrage.
- Programma Veerkracht (€ 0,7 miljoen): op 2 december 2024 heeft het algemeen bestuur ingestemd met het opstarten van het programma Veerkracht om maatschappelijke ontwrichting te beperken en de veerkracht en weerbaarheid van de samenleving in regio Utrecht te versterken, in samenwerking met de gemeenten, het Rijk, (vitale) partners, het bedrijfsleven en inwoners van de regio. Voor het vervolg op het programma zetten wij in op structurele financiering van deze taak door de rijksoverheid. Hiervoor wordt een voorstel voorbereid op landelijk niveau.
- Digitale veiligheid (€ 0,4 miljoen): het versterken van de digitale veiligheid is nodig om kwaadwillende en onbevoegden buiten de deur te houden, en daarmee onze eigen (digitale) continuïteit en weerbaarheid te verhogen. Dit bedrag is bestemd voor de eerste fase van het programma. Deze fase draait om het implementeren van de minimale technische basismaatregelen die essentieel zijn om te beschermen tegen veel voorkomende dreigingen zoals phishing en gijzelsoftware.

Paragraaf 1.2 van de voorlopige jaarstukken VRU 2024 bevat een nadere toelichting op het voorstel voor de resultaatbestemming. Door de hiervoor genoemde bestemmingen van het rekeningresultaat 2024 wordt een incidentele stijging van de gemeentelijke bijdrage in 2025 voorkomen.

Bij de zienswijzen op de kadernota VRU 2026 is door een aantal gemeenteraden verzocht rekening te houden met de financiële situatie van de gemeenten door een positief rekeningresultaat terug te storten naar de gemeenten en een (incidentele) verhoging van de gemeentelijke bijdrage zoveel mogelijk te voorkomen. De resultaatbestemming voorziet in beide wensen en sluit aan bij de traditie van de VRU, waarin we bij incidentele meevallers geld teruggeven aan de gemeenten.

Meerdere gemeenteraden hebben in hun zienswijzen gewezen op de gevolgen van het zogenoemde ravijnjaar en verzocht hiermee rekening te houden. Op advies van de bestuurlijke adviescommissie Bedrijfsvoering en Financiën heeft het algemeen bestuur daarom overwogen om een deel van het positieve rekeningresultaat te reserveren als overbruggingsmaatregel voor de jaren 2026 en 2027, in afwachting van de verdere uitwerking en besluitvorming over de thema's uit de toekomstscenario's. De gedachte daarbij was dat deze middelen konden worden ingezet om noodzakelijke financiële knelpunten op te vangen, zodat de organisatie voldoende tijd zou hebben om de uitkomsten van de besluitvorming te implementeren, zonder dat dit zou leiden tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage. Daarmee zou financieel comfort aan de gemeenten zijn geboden. Het algemeen bestuur heeft hiervoor uiteindelijk niet gekozen. Door een groot deel van het rekeningresultaat terug te storten, kunnen gemeenten zelf de afweging maken om deze middelen te reserveren voor het (tijdelijk) opvangen van het ravijnjaar.

Toekomstscenario's

Onze regio heeft de afgelopen jaren een aanzienlijke groei doorgemaakt en blijft zich verder ontwikkelen[1]. Tegelijkertijd worden de risico's waarmee we te maken hebben steeds groter en complexer. Deze groei heeft tot op heden niet geleid tot een hogere bijdrage aan de veiligheidsregio; we zijn erin geslaagd dankzij schaalvoordelen, voortdurende verbeteringen en slimme samenwerkingen steeds meer te doen met dezelfde of minder middelen.

Onze organisatie wordt steeds vaker en langduriger ingezet, met name bij crises, terwijl wettelijke verplichtingen en veiligheidseisen toenemen. Daarnaast staan we voor grote uitdagingen door technologische en maatschappelijke veranderingen, krapte op de arbeidsmarkt, hoge inflatie, lange levertijden voor materieel en nieuwe risico's zoals netcongestie, klimaatverandering, verduurzaming en geopolitieke spanningen.

De centrale vraag is: hoe kan de veiligheidsregio in de toekomst meegroeien met de toenemende risico's en veranderende behoeften van onze gemeenten, en tegelijkertijd rekening houden met de financiële draagkracht van de gemeenten?

Om onze taken te blijven uitvoeren en te anticiperen op nieuwe uitdagingen, zijn investeringen noodzakelijk. Sommige risico's vragen nu en in de toekomst om een intensievere of andere aanpak. De afgelopen 14 jaar is fors bezuinigd en/of is een nullijn gehanteerd voor de gemeentelijke bijdrage, waardoor de rek inmiddels uit de begroting is. Veel ontwikkelingen zijn opgevangen binnen de begroting, zoals recent € 1 miljoen aan weggevallen opbrengsten uit het openbaar meldsysteem. Dit werd mogelijk door het verlagen van de overhead, onder andere door een kleinere topstructuur. Zo konden we bezuinigingen op primaire taken voorkomen.

[1] 10% groei in de afgelopen 10 jaar en de komende periode tot 2040 wordt opnieuw een minimale groei verwacht van 10%.

Wij zijn de veiligheidsregio met de meeste inwoners en vrijwilligers. We zijn trots op de sterke lokale betrokkenheid van al onze brandweervrijwilligers en koesteren het huidige stelsel van vrijwilligheid. We hechten grote waarde aan onze vrijwilligers, beroepskrachten en het fijnmazige netwerk van brandweerposten. Hiermee is de brandweerzorg niet alleen robuust, maar ook efficiënt georganiseerd. Uit een benchmark van Berenschot blijkt dat we ten aanzien van de repressieve brandweerzorg de op één na laagste personeelskosten per inwoner hebben. Bovendien kunnen brandweerposten in de toekomst functioneren als informatie- en ondersteuningspunten (resilience points) tijdens crises, waarmee ze bijdragen aan een weerbare samenleving.

Scenario's en vervolgproces

Zoals toegezegd zijn in 2024 toekomstscenario's ontwikkeld om de benodigde investeringen en mogelijke besparingsopties in beeld te brengen. Deze scenario's zijn ambtelijk opgesteld en ter informatie met u gedeeld bij de aanbieding van de kadernota 2026, zodat u in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken bent bij de verkenningen. Er heeft nog geen bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden.

In de uitwerking van de scenario's zijn we transparant over wat er nodig is om de organisatie duurzaam en toekomstbestendig te maken. Daarbij worden ook bestaande kwetsbaarheden in onze organisatie zichtbaar gemaakt. Waar mogelijk zijn besparingsopties gekoppeld aan investeringen om de stijging van de gemeentelijke bijdrage zo veel mogelijk te beperken. We streven ernaar om in de toekomst financieel scherp aan de wind te blijven zeilen, maar willen tegelijkertijd voorspelbaar zijn in wat we doen en leveren.
In de scenario's maken we onderscheid tussen drie richtingen:

- Scenario 'Op orde': investeringen die nodig zijn om de huidige taken op peil te houden.
- Scenario 'Op koers': extra investeringen om de ambities uit de bestuursagenda 2024–2027 te realiseren.
- Scenario 'Op kop': een combinatie van beide, met aanvullende investeringen in het versterken van de veiligheid.

Op 2 december 2024 heeft het algemeen bestuur besloten meer tijd te nemen voor de bespreking en onderbouwing van de opgestelde toekomstscenario's. Daarnaast heeft het bestuur opdracht gegeven om een aanvullend scenario te ontwikkelen dat zich richt op een beperktere stijging van de gemeentelijke bijdrage, met als doel de nullijn de komende jaren zoveel mogelijk te handhaven.

Naar aanleiding van een aantal ingediende zienswijzen op de kadernota VRU 2026 heeft het algemeen bestuur op 24 maart 2025 opdracht gegeven om naast de andere scenario's ook de consequenties in beeld te brengen van een bezuiniging van 3% op de gemeentelijke bijdrage. Hoewel een krimpscenario van -3% in de huidige internationale context zeer onwenselijk wordt geacht, vindt het dagelijks bestuur het belangrijk om de (maatschappelijke) impact hiervan inzichtelijk te maken. Dit draagt ook bij aan een goede voorbereiding op een scenario waarin de voorgenomen bezuiniging van 10% op de rijksbijdrage onverhoopt niet wordt teruggedraaid.

Aangezien investeringen door externe factoren onvermijdelijk zijn, zullen zowel het nulscenario als het krimpscenario (-3%) ingrijpende voorstellen bevatten die impact hebben op de primaire

taken van de VRU. In dit kader is het onvermijdelijk om het sluiten van kazernes te berekenen en taken op het gebied van risicobeheersing te heroverwegen.

De VRU werkt momenteel aan de uitwerking van de verschillende scenario's (op orde, op koers, op kop, nullijn en -3% krimp). Daarnaast worden in de komende periode de volgende onderzoeken uitgevoerd op verzoek van het bestuur:

- Onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de waterongevallenbestrijding.
- Analyse van de maatschappelijke en financiële kosten en baten van de AED-taak. In 2024 werden er 833 meldingen voor AED-inzet geregistreerd. De AED-taak is niet wettelijk verplicht.
- Verkenning van het doorbelasten van de dienstverlening ambulancezorg. In 2024 werden er 755 meldingen voor afhijsing en 81 voor tilassistentie geregistreerd.
- Verkenning van het doorbelasten van de dienstverlening bij liftopsluitingen. Dit is ook geen verplichte taak voor de VRU. In 2024 werden er 355 meldingen voor liftopsluitingen geregistreerd.
- Verkenning van de samenwerkingsmogelijkheden.
- Onderzoek naar de kansen van een andere financieringssystematiek, gekoppeld aan de groei van het aantal inwoners van de regio.

De uitkomsten van de onderzoeken vormen input voor de verschillende scenario's. In de zienswijzen is door meerdere gemeenteraden gevraagd om de besluitvorming over de toekomstscenario's synchroon te laten lopen met het dekkingsplan en de scenario's voor het beheer van de huisvesting, zodat de financiële consequenties integraal kunnen worden afgewogen. Hierin wordt voorzien door de bestuurlijke keuzes/principebesluiten ten aanzien van de toekomstscenario's te agenderen voor het algemeen bestuur van 7 juli 2025, gelijktijdig met de uitgangspunten voor het nieuwe dekkingsplan en een beeldvormende bespreking van de uitgewerkte scenario's voor het beheer van de huisvesting. Vervolgens vindt de formele besluitvorming plaats in het algemeen bestuur van 1 december 2025.

Gemeenten en andere relevante partners worden de komende periode actief betrokken bij dit proces. In navolging op de webinar van 13 januari 2025 over veerkracht en de toekomstscenario's en de kadernota 2026 (terug te kijken via deze link) zal later dit jaar opnieuw een webinar worden georganiseerd om u mee te nemen in het proces en de afwegingen daarin. Gemeenteraden krijgen bovendien de gelegenheid om hun wensen en bedenkingen kenbaar te maken via de reguliere zienswijzeprocedures. Dit traject sluit aan bij de ontwerpbegroting 2026, de kadernota 2027 en de ontwerpbegroting 2027.

Ontwerpbegroting VRU 2026 en geactualiseerde begroting VRU 2025

De ontwerpbegroting VRU 2026 is gebaseerd op de vastgestelde meerjarenraming uit de begroting VRU 2025 en de mutaties uit de kadernota VRU 2026. De stijging van de bijdrage is grotendeels het gevolg van de loon- en prijsaanpassing. Ten opzichte van de kadernota VRU 2026 is de gemeentelijke bijdrage structureel met € 0,6 miljoen verlaagd, als gevolg van een technische correctie van de prijsaanpassing. Verder is de gemeentelijke bijdrage voor 2025 incidenteel met € 0,2 miljoen verlaagd: door het overschrijden van de maximum omvang van de ontwikkel- en egalisatiereserve, vloeit het surplus van € 0,2 miljoen conform de afspraken terug naar

gemeenten. Dit betekent dat de omvang van de ontwikkel- en egalisatiereserve per 1 januari 2025 is teruggebracht naar de maximale omvang van € 1,8 miljoen.

Van alle gemeenten is een definitieve reactie ontvangen op de kadernota VRU 2026. Vier gemeenten hebben aangegeven geen zienswijze in te dienen. Het overzicht van de zienswijzen is als bijlage toegevoegd. De meerderheid stemt in met de voorgestelde kaders, maar plaatst daarbij kanttekeningen met betrekking tot de financiële impact en de toekomstige kostenontwikkeling. Aangezien nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden over investeringen of besparingsopties uit de toekomstscenario's, blijft de hoogte van de gemeentelijke bijdrage voor het gezamenlijk basistakenpakket vooralsnog ongewijzigd ten opzichte van de vastgestelde kaders.

In de zienswijzen op de kadernota VRU 2026 hebben enkele gemeenten gevraagd om (een gesprek over) het aanpassen van de systematiek voor de prijsindexering. Op advies van de bestuurlijke adviescommissie Bedrijfsvoering en Financiën heeft het dagelijks bestuur opdracht gegeven om een gezamenlijke verkenning te starten naar een werkbare afstemming tussen de prijsaanpassingssystematiek van de VRU en de (recent gewijzigde) indexeringssystematiek van het gemeentefonds. Een werkgroep, met vertegenwoordigers van zowel de gemeenten als de VRU, is gevraagd een advies voor te bereiden, zodat het bestuur uiteindelijk weloverwogen een besluit kan nemen over het al dan niet aanpassen van de indexeringssystematiek en mogelijke beheersmaatregelen om eventuele risico's op te kunnen vangen.

Zienswijze
Wij verzoeken u vriendelijk om **uiterlijk 24 juni 2025** uw zienswijze op de voorlopige jaarstukken VRU 2024, de ontwerpbegroting VRU 2026 en geactualiseerde begroting VRU 2025 kenbaar te maken aan het bestuur van de VRU. U kunt uw reactie richten aan de heer [redacted] (concerncontroller).

De ingediende zienswijzen worden meegenomen bij het opstellen van de definitieve jaarstukken VRU 2024, de begroting VRU 2026 en geactualiseerde begroting VRU 2025, die op 7 juli 2025 ter vaststelling aan het algemeen bestuur worden voorgelegd. Na deze bespreking worden de financiële stukken aan de gemeenteraden aangeboden.

Met vriendelijke groet,
namens het dagelijks bestuur,

[redacted]

J.R. Donker
secretaris